

De financiering is rond voor nog eens vier jaar hightechbedrijf. Een goede zaak want de ambitieuze kostprijsdoelstelling is actueler dan ooit. Diergericht voeren en een betere benutting van ruwvoer en automatisch melksysteem moeten tot een lagere kostprijs leiden.

De interesse van veehouders voor het hightechbedrijf is eigenlijk alleen maar gegroeid, constateert André van der Kamp (39), sinds 2001 projectleider van het hightechbedrijf. De financiering en daarmee het besluit om het hightechproject met vier jaar te verlengen gaf daardoor nauwelijks stof tot discussie. Te meer ook omdat een aantal doelstellingen nog niet is gerealiseerd. Zo ligt de kostprijs nog boven de beoogde 34 eurocent per kg melk, is een productie van 800.000 kg melk per arbeidskracht niet gerealiseerd en is het koevoer rond het automatisch melksysteem niet optimaal. Voor de conclusie dat die doelstellingen eenvoudigweg onhaalbaar zijn, vindt Van der Kamp het te vroeg. 'Het moet kunnen. Zo zijn er praktijkbedrijven die 800.000 kg melk per box melken, al hebben die mogelijk niet als randvoorwaarde dat de arbeidsinzet gemiddeld 50 uur per week mag zijn. En je moet niet vergeten, er zijn ook doelen al wel gehaald zoals de Minas-

norm. Zelfs de eindnorm ligt binnen handbereik en dat zonder mestafvoer.' Ook Jan Bloemert (33), vanaf de start bedrijfsboer op het hightechbedrijf en vanaf 1 mei proevencoördinator op de Waiboerhoeve, is optimistisch. 'De laatste tijd ben ik zeer tevreden; we komen net lekker op gang.'

Uivorm kost koeien

Dat de doelstelling van 800.000 kg niet gehaald is wijt Bloemert aan een aantal zaken. 'Zo zijn we in het begin met te weinig koeien gestart. Dat corrigeren met de aankoop van koeien ging niet omdat de afspraak was om een gesloten bedrijfsvoering te hanteren. Daar kwam bij dat in die eerste jaren één op de drie koeien werd verspeeld omdat de uivorm automatisch melken niet toeliet.'

Die problemen zijn uit de wereld. Het aantal melkkoeien is op peil (84 stuks waarvan momenteel 74 in productie). Afvoer vanwege uivorm is evenmin meer aan de dankzij een verbeterde aansluittech-

Tabel 1 – Productie- en voerkosten op het hightechbedrijf van 1999 tot 2002 (* inclusief krachtvoer voor jongvee en inclusief bijproducten (droge stof))

	1999	2000	2001	2002
kengetallen				
gem. aantal melkkoeien	68,7	74	75	76
melkaflevering (kg per jaar)	663.920	754.620	686.740	712.355
% vet	4,34	4,23	4,35	4,35
% eiwit	3,36	3,33	3,34	3,34
voerverbruik en voerkosten*				
krachtvoerkosten per kg melk (eurocent)	5,31	6,67	6,56	5,79
totale voerkosten per kg melk (eurocent)	6,25	8,05	7,48	6,44
krachtvoerverbruik per koe (kg per jaar)	3000	3830	2965	2770
krachtvoerkosten per koe	513	680	601	543
krachtvoerprijs per 100 kg	17,11	17,76	20,26	19,59

V.l.n.r.: Jan Bloemert, Gert van Duinkerken en André van der Kamp: 'Structuurrijker voer heeft veel voordelen'

jaar	maaidatum	kg ds/ha	% ds	VEM	RE	VCOS	RC
1999	1 mei	2996	46,0	954	181	82,0	219
2000	7 mei	3906	45,0	929	166	81,0	279
2001	9 mei	4593	34,0	991	175	84,0	240
2002	14 mei	5421	37,0	846	123	74,3	290

Tabel 2 – Maaidata en samenstelling graskuilen op hightechbedrijf van 1999 tot 2002

niek. Het vervangingspercentage heeft met 25 procent normale, duurzamere proporties aangenomen. 'In de loop van 2002 is het daardoor goed gaan lopen en produceren we 2350 kg melk per box per dag waarmee we uitstekend op koers liggen', zegt Bloemert, die in zijn stierkeuze bewust selecteerde op een vlotte melksnelheid. 'Dat loont bij een automatisch melksysteem. Gemiddeld zitten we op 2,8 kg melk per minuut. Het landelijke gemiddelde is 2,1 tot 2,2 kg.'

De routing rond de melkrobot loopt nog niet naar behoren. 'Bij de start was de inzet – uit oogpunt van welzijn – vrijwillig koevoer', zegt Gert van Duinkerken (32), in het projectteam verantwoordelijk voor de voeding. 'Dat leverde een heel wisselend beeld op: soms liep het voortreffelijk, soms slecht. Daarom hebben we gekozen voor volledig eenrichtingsverkeer. Daarbij is een voorselectie-unit geplaatst om enerzijds de koeien gemakkelijker naar het voerhek te laten gaan en anderzijds om het automatisch melksysteem te ontlasten. Ondanks de aanwezigheid van de voorselectiepoort denken we dat de koeien toch nog steeds te weinig voer opnemen. Daarom is nu de inzet om de komende maanden via een stappenplan terug te keren naar een vrijer koevoer, al zal dat lastig worden.'

Diergericht

Wie de gegevens in tabel 1 bekijkt ziet dat in 2000 de doelstelling van 800.000 kg melk (754.620 kg) onder handbereik was. In 2001 werd het hightechbedrijf teruggevoerd als gevolg van een virusinfectie onder de koeien. In 2002 werd de weg omhoog gevonden waarbij bovendien, zeker vergeleken met het jaar 2000, aanmerkelijk minder krachtvoer werd gevoerd. In 2000 lag het krachtvoergebruik op 3830 kg per koe, in 2002 op 2770. De krachtvoerkosten per kg melk en per koe zijn navenant gedaald. Door diergerichtere voeding te introduceren hoopt Van Duinkerken de voerkosten op het hightechbedrijf verder te reduceren. Hij bestrijdt dat dit onderzoek strijdig is met de ontwikkeling in de praktijk die zich kenmerkt door schaalvergroting en

koppelvoeding door de opmars van de voermengwagens. 'Er pleit veel voor diergericht voeren. Je gaat efficiënter met het voer om, bespaart kosten en het is gezonder voor de koe. Op dit moment sturen we de krachtvoergif al op grond van de conditiescore van de koe. In de praktijk vraagt men ook om diergericht voeren, alleen weet men niet hoe dat moet. Aan ons om dat uit te zoeken waarbij we nadrukkelijk naar geautomatiseerde oplossingen zoeken.'

Structuurrijker voer

Een interessant experiment op het hightechbedrijf is de zoektocht die moet leiden naar structuurrijker en toch voedzaam gras. 'Een structuurrijker rantsoen is gezonder voor het vee. Bovendien stimuleert het de activiteit van de koe wat zeker op bedrijven met een melkrobot van groot belang is met het oog op de melkfrequentie', zegt Van der Kamp. In het najaar van 2001 is daartoe 1 hectare Bar Structo ingezaaid, een mengsel van Engels raai en rietzwengras. 'Rietzweng kan qua voederwaarde niet concurreren met Engels raigras maar moet toegevoegde waarde leveren in structuur', vertelt Van Duinkerken. Het aantal hectaren met Bar Structo is dit jaar met twee vergroot via onderzaai bij erwtten om nog meer ervaring op te doen. Los van dit experiment heeft de samenstelling van de graskuil al forse veranderingen ondergaan. Voor een deel is dat een logisch gevolg van veroudering, voor een deel is dat het gevolg van bewust later maaien. Tabel 2 maakt dat zichtbaar via de tendens naar een hogere kg ds-opbrengst bij maaien en het toenemende ruwecelstofgehalte. Keerzijde is het dalende VEM-niveau. Van Duinkerken weet dat de praktijk schreeuwt om meer houvast op dit punt. 'Het zou mooi zijn als we apparatuur kunnen ontwikkelen waarmee veehouders het juiste maaimoment kunnen bepalen', geeft hij een denkrichting aan die – hoe kan het anders – een hightechkarakter in zich draagt. Het is een mooie klus, een van de vele in de komende vier jaar.

Bert de Lange

PV-systeembedrijf wil vrijwillig koevoer en structuur rijker voer

Vier jaar hightech